

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

Collatio theodori abbatis de nece sanctorum

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306702)

Collatio sexta Abbatis Theodozi.

laturitatis in glorie.

Quoniam idem ordo preliorum sit qui ponitur in catalogo viciorum.

Cap. xvij.

Sciendum tamen non eundem esse in omnibus ordinem preliorum. quod sicut diximus non uno modo impugnamur omnes et oportet unumquemque nostrum secundum qualitatem belli quo principaliter infestatur concertationum luctamen arripere ita ut alium necesse sit adversus vicium quod tertium ponitur primum exercere confictum alium contra quartum seu quintum et ita prout ipsa vicia in nobis obtinent principatum. utque impugnationis exigat modus nos quoque oportet ordinem in situere preliorum secundum quem provenit quod victorie triumphique succedens faciet nos ad puritatem cordis et perfectionis plenitudinem pervenire. Hucusque abbas serapion de natura octo principalium viciorum nobis differens latenter in corde nostro passionum genera quarum causas atque affinitates cum ab ipsis quotidie vastarem nec cognoscere poteram. ita lucide referavit ut eas quodammodo ante oculos positas intueri nobis velut in speculo videremur.

Explicit collatio abbatis serapionis. Incipiunt capitula collationis theodozi de nece sanctorum.

Cap. i.

Escriptio heremi et inquisitio de nece sanctorum.

- i) Responsio abbatis theodozi ad propositam questionem.
- ii) De tribus que in hoc mundo sunt bonis et malis et medijs.
- iii) Quod malum nulli invito ab alio possit inferri.
- iv) Obiectio que admodum ipse deus dicat creare mala.
- v) Responsio super interrogatione proposita.
- vij) Interrogatio an reus sit qui iniusto intulit mortem cum iustus habeat de morte mercedem.

vij) Responsio ad precedentem interrogationem.

ix) Exemplum beati iob a diabolo temptati et domini a iuda traditi et quod iusto tam prospera quam adversa proficiant ad salutem.

x) De virtute viri perfecti qui ambidexter figuratim nuncupatur.

xi) De duplici genere temptationum que triplici modo inferuntur.

xij) Quomodo vir iustus non crederetur adamantino signatorio debeat esse consimilis.

xij) Interrogatio si possit mensinger in una atque eadem qualitate durare.

xiii) Responsio ad interrogantis propositionem.

xv) Quod detrimentum sit discedentis e cella.

xvi) De mutabilitate etiam supernarum celestiumque virtutum.

xvij) Quod nemo ruina subitanea colabatur.

Explicit capitula. Incipit collatio theodozi abbatis de nece sanctorum.

Cap. i.

In pale sine partibus iuxta teque vicium quod amos prophetam meruit procreare solitudo vastissima.

et usque arabiam ac mare mortuum quod ingressa deficiunt fluenta iordanis et alpehi sui faciunt finem et cineres sodomorum amplissima extensione protracta. In hac summe vite ac sanctitatis viri monachi ditissime commorantes repetuntur discurrentibus saracenorum latrunculis interempti. Quorum corpora licet sciremus tam a pontificibus regionis illius quam ab universa plebe arabum tanta veneratione precepta et inter reliquias martirum condita ut innumeri populi e duobus oppidis concurrentes gravissimum sibi certamen indiderint et usque ad gladium conflictum pro-

De nece sanctorum

sancta rapina sit eorum progressa cōtentio. dum pia inter se deuotione decertāt qui nā iustius eorum sepulturam ac reliquias possiderent alijs scilicet de uicinia cōmorationis iporum. alijs de originis propinquitate gloriātibz. nos tamen vel nostrorum vel quorundam nō mediocriter et hac parte scādalizantiū fratru offensione permoti. inquirētesq; cur tanti meriti ac tantarū virtutū uiri ita sint a latrunculis interfecti. tantūq; dñs passus fuerit erga suos famulos facinus perpetrari. ut viros cunctis mirabiles in manus traderet impiorū. messi ad sanctū theodorū singularem in cōuersatione actuali perrexiimus virum.

Hic namq; morabatur in cellis. qui locus inter nutriā ac scitibz situs. et a monasterijs quidem nitriē quinq; milibus distans. octoginta milibz solitudine ab heremo scitibi in qua cōmorabamur inuenerunt. discernitur. Cui cū de predicto viro. nece querimonia fudisse. mus. ammirātes tantā dei patientia. q; viros scz illius meriti taliter perimi permisisset. ut qui alios quoq; suę sanctitatis pondere de huiusmodi literare temptatione debuerint. ne se ipsos quide; preripuerint de manibz impiorū. aut cur deus admitti in seruos suos tantūq; facinorū consensisset.

Respōsio abbatis theodori ad ppositam questionem. **Lap. ij.**

Beatus Theodorus respondit. Hec q̄stio illoz solet animos permouere. qui paru; fidei vel scientie possidentes. merita sanctorū vel premia q̄ nō in presenti redduntur. s. reposita sunt in futuro. arbitrātur in huius tēporalis uitę breuitate restitui. Ceterū nos qui nō sumus in hac vita tantūq; sperantes in christo. ne fm apostolū miserabiliores simus omnibus hominibus. quia scz in hoc mūdo nihil. pmissio nū recipiētes. etiam in futuro eas. p hac incredulitate perdam;. opinionibz eorū nō debemus errare. ne ignorata vere dif-

initionis sententia titubantes. ac trepidi temptationibz moueamur. cū eisdem nos quoq; traditos viderimus. vel iniusticia scz vel incuriā humanarū rez deo qd dictu quoq; nefas est ascribentes. qz sanctos viros recteq; viuētes in temptatione nō protegat. nec bonis ea que bōa sunt. nec mala malis retribuatur in presenti. et cuz illis damnari mereamur. quos sophonias. ppheta castigat. qui dicūt in q̄t in cordibz suis nō faciet dñs bene. sed neq; faciet male. vel certe cum illis inueniamur. q̄ huiusmodi querimonijs deū blasphemare dicuntur. oīis qui facit malum bonus est in conspectu domini. et tales ei placent. aut certe. vbi ē deus iusticie. illam quoq; blasphemā que in subsequentibz describitur. similiter adiungentes. van; ē q̄ seruit deo. aut qd emolumētum quia custodimus pcepta eius. et quia ambulauimus tristes coram domino. ergo nūc beatos dicimus arrogātes. siquidem ditati sunt facientes impietatem. et temptauerunt deū et salui facti sunt. **U**obrem ut hanc ignoratiōē que prauissimi huius erroris radix et cā est possimus euadere. primū nosse debemus. quid vere sit bonū. quid malum. et ita demū super his nō fallam vulgi. sed verā scripturarū diffinitionē tenētes. minime infidelium hominū decipiēti errore.

De rebus que in hoc mūdo sūt id est bonis et malis et medijs.

Lap. iij.

Oria sunt enī que in hoc mūdo sunt. id est. bonū. malū. mediū. Debemus itaq; nosse qd proprie bonū. quid malum. quid ve sit mediū. ut nostra fides vera scientia communita in cunctis temptationibus incōcussa perduret. Nihil igitur in rebus dumtaxat humanis principale bonum eē credendū est. nisi virtus animi sola. que si de sincera nos ad diuina perducens illi immutabili bono facit iugiter inherere. Et eōrio nihil malū eē dicendū est. nisi peccatū solum. qd a bono deo nos separans.

bonū q̄t

malū q̄t

It' p̄d' & honesti vñ p̄d' illud q̄ loquuntur delect' &

Collatio sexta Abbatis Theodori.

malo facit diabolo coplari. Media sūt que in vtramq; partem p affectu 7 arbitrio vtentis diriuari possunt. vt puta diuitie. potestas. honor. robur corporis. sanitas. pulchritudo. vita ipsa v'l mors. paupertas. infirmitas carnis. iniurię. et cetera his similia. que p qualitate 7 affectu vtentis. vel ad bonā possunt partē proficere vel ad malā. Nam 7 diuitie proficiunt frequēter ad bonū fm apostolū. qui diuitib; huius mundi precipit vt facile tribuāt. cōmunicēt indigētib;. thesaurisent sibi fundamentū bonū in futurū. vt per has apprehendāt veraz vitā. Et fm euāgelii bone sunt illis qui faciunt sibi amicos de iniquo māmona. Que rursum retorquentur ad malum. cū ad recōtendū tantūmodo vel ad luxuriā cōgeruntur. et nō ad vsus indigentū dispensantur. Potestas quoq; 7 honor. corporisq; robur ac sanitas. q̄s sint media et vtrobiq; cōueniētia. etiā ex hoc facile cōprobatur. q̄ multi sanctor; i veteri testamento potiti his omnibus. 7 in summis diuitijs 7 culmine dignitatū ac fortitudine corporis constituti. deo quoq; accessitissimi fuisse noscuntur. Et ediuerso qui his male abusi sunt. et ea ad ministerijs suę neq̄tie detorserūt. non immerito vel puniti sunt vel extincti. q̄d frequenter regnoz lib indicat factū. De ipsa etiā morte ac vita quia medie sint. vel sancti Iohannis vel inde natiuitas protestatur. Anius namq; intm sibi met vita pfuit. vt alijs quoq; gaudiū ortus eius contulisse dicatur. fm illud. Et multi sup eius natiuitate gaudebūt. De alterius x̄o dicit vita. Bonū erat ei. si nat' nō fuisset homo ille. De morte etiā Jobānis omnīq; sanctor; dicitur. Preciosa ē in cōspectu dñi mors sanctor; eius. De inde aut ac similiū. Mors peccator; pessima. Infirmitas etiā carnis interdum q̄s sit cōmoda Lazari illius paupis vlcerosi beatitudo demōstrat. Cuius cum nulla alia virtutum merita scriptura commemoret pro hoc solo q̄ egestatem 7 infirmi-

tatem corporis patientissime tolerauit. si nus abrahe possidere beatissima sorte pmeruit. Egestas quoq; ac persecutiōes 7 iniurię que mala esse totius vulgi opinionione censentur. q̄s sint vtilis ac necessarie. etiam ex hoc liquido cōprobatur. q̄ sancti viri non solum eas nunq; vitare voluerunt. verum etiam in virtute summa. vel appetentes. vel fortiter tolerantes amici dei effecti. eterne vitę sunt stipendia consecuti. beato apostolo concinēte. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus. in contumelijs. in necessitatibus. in persecutionibus. in angustijs pro christo. Cum eniz infirmior tūc potens sum. quia x̄tus in infirmitate perficitur. Et idcirco illi qui summis huius seculi diuitijs 7 honoribus ac potestatibus extoluntur. non ex his principale bonum obtinuisse credendi sunt. q̄d in solis esse virtutibus definitur. sed medium quiddā q̄ sic insis recte ac necessarie vtentibus vtilia hec esse reperiūtur 7 cōmoda. occasione namq; operis boni fructusq; in illius vitę eternitate parturiunt. ita illis qui male opibus abutuntur inutiles sunt atq; incōmode 7 occasionez peccati mortisq; concinant.

¶ Quod malum nulli inuito ab alio possit inferri. Cap. iij.

Has itaq; diuisiones fixas atq; immobiles retinētes. scientesq; nihil esse bonum nisi virtutem solā. que ex timore dei ac dilectiōe descēdit. nec malum quicq; esse nisi peccatum solum et separationem a deo. diligenter nunc discutiamus. vtrum deus vnq; sanctis suis. aut per se. aut per aliū quēpiam inferri permiserit malum. quod sine dubio nusq; omnino reperies. Recenit potuit aliquādo cuiq; nolenti ac resistenti maluz peccati alter inferre. nisi illi soli qui illud in sese cordis ignavia et corrupta voluntate suscepit. Deniq; cū btō iob diabol' adhibiū vniūsis neq̄tie suę machinis maluz h peccati voluisset

diuine

h. 10

potas

h. 10

infirmitas
h. 10

Tob

De nece sanctorum

l. 3. 34. 2. 2. 2.

inferre ac nō solum cunctis eū facultatibus spoliasset. verū etiā post illū de morte septem filiorū tam atrocē tamq̄ in speratū orbitatis dolore. vulnere eum pessimo a capitis vertice vsq̄ ad plantā pedum. et itolerādis cruciatibz onerasset. neq̄q̄ ei peccati maculā quirit in fligere. q̄ in cūctis imobilis perseverās. nullū blāsemie accōmodavit assensum.

Obiectio quē admodū ipse deus dicatur creare mala. Cap. v.

Ermanus. Frequenter legimus in scripturis sanctis deus creasse mala. vel hominibz intulisse. vt est illud. Quā absq̄ me nō est deus. ego dñs et nō est alter formās lucem et creās tenebras. faciēs pacē et creās mala. Et iterū Si ē malicia i civitate quaz dñs nō fecit. Respōsio super interrogacione pposita. Cap. vi.

Theodorus. Rōnungz lolet scriptura dina abusuē mala pro afflictionibz ponere. non quia per naturā pprie mala sint. s̄ fm s̄ q̄ ab his sentiātur mala quibz vtilit̄ inferūtur. Hominibz etenī disputās diuina censura. necesse est vt humanis vrbis et affectionibz eloquatur. Etenī sectio vel vltio salutaris quē illis qui vlcere contagione putrefacti sunt pie infertur a medico. mala a tolerantibz credit. nec iniquo carcer. nec eq̄ calcar. nec emēdatio suavis est delinquētī. Omnes etiam discipline his q̄ erudiūtur amare sentiūtur ad pñs. sicut ap̄s dicit. Omnis autē disciplina i pñi nō videt esse gaudij s̄ meror. postea at fructū pacatissimū his qui per se exercitati sunt reddet iusticie. Et quē diligit dñs corripit. flagellat at omnē filiū quē recipit. Quis ei est filius quē nō corripit pater. Itaq̄ mala non nūq̄ poni pro afflictionibus solent. fm illd. Et penituit deū super maliciā quā locut⁹ est vt faceret eis et nō fecit. Et iterū. Quia tu dñe misericors et miserator. patiens et multū misericors et penitens in malicijs. id est super tribulationibus et

erūnis que nobis pro peccatorū nostrorū meritis inferre cōpelleris. Quas sciens viles esse nōnullis. ita alius p̄p̄ta vtq̄ nō inuidens salutē eorū s̄ cōsulens imprecatur. Adde illis mala domine. adde mala gloriofis terrę. Et ip̄e dominus. Ecce inquit inducam super eos mala. id est dolores ac vastitates. quibus in presenti salubrit̄ castigati ad me quē in rebus prosperis contempserūt. reuertant tandem ac festinare cogantur. Ideoq̄ hęc principalia esse mala nō possumus definire. multis enī ad bonū proficiunt et causas eternorum pariūt gaudiorum. Et idcirco vt ad questionem ppositā recurramus. vniversa que putantur mala nobis ab inimicis vel a quibuscuq̄ alijs irrogari. nō sūt credenda mala eē s̄ media. Non enī talia inueniuntur quālia putat esse ille qui intulit animo furibundo. s̄ qualia senserit ille qui sustinet. Ideoq̄ cum illata fuerit mors viro sancto non ei malum illatum esse credendū est. sed mediū quiddā. Qd̄ cū peccatori malū sit. iusto requies et absolutio fit malorū. Mors enī viro iusto requies. vita abscondita ē. Et tō n. c. vir iust⁹ ex hac aliqd̄ p̄p̄t̄ detrimētū q̄ nihil p̄tulit noui. s̄ id qd̄ ei accessurū fuerat necessitate nature. inimici neq̄tia non sine p̄mio vite p̄nis excepit. ac debitū mortis hūane qd̄ inexcusabili lege reddēdū est. cū fructu vltimo passionis. ac magne remuneratiōis mercede persoluit.

Interrogatio an reus sit qui iusto intulit morte cū iustus habeat de morte mercedē. Cap. vii.

Ermanus. Ergo si iterē iust⁹ nō solū nihil mali p̄p̄sū est. s̄ etiā mercedē passiōis assequitur. quō in reatū vocabit̄ q̄ nō nocuit mortē inferēdo s̄ profuit.

Respōsio ad precedentez interrogacione. Ca. viij.

Theodorus. Nos de p̄p̄tate boni maliq̄ vlt⁹ qd̄ dixi eē mediū disputam⁹. nō de affectu eorū.

Collatio sexta Abbatis Theodozi.

qui ista committunt. Nec enim quis impius vel iniquus idcirco impunitus erit: quia malicia sua iusto nocere non potuit. Tolerantia enim et fortis in se non illi qui mortem vel supplicia intulit: sed illi proficit ad mercedem qui illata sibi patienter excepit. Ideoque et hic merito punietur pro crudelitate suae vitio qua malum voluit inferre: et ille nihilominus nihil mali per pressus est: quia virtute animi sui patienter temptationes doloresque sustinens: ea quae malo proposito illata sunt ad profectum melioris status: et eterne vite fecit beatitudinem peruenire vel pertinere.

Exemplum beati iob a diabolo temptati: et domini a iuda traditi: et quod iusto tam prospera quam aduersa proficiat ad salutem. Cap. ix.

Quod enim patientia iob mercedem a diabolo: quod enim illustriorem suis temptationibus reddidit: sicut illi ipsi quod eas viriliter pertulit: acquisiuit: nec iudaei eterni supplicij immunitate donabitur: quod perditionis eius ad salutem generis profecit: bene manu. Non enim patientis considerandus est operis operantis affectus. Quia propter hoc debet in nobis diffinitio immobiliter custodiri: quod nulli malum ab alio possit inferri: nisi qui illud indigna sui cordis ac pusillanimitate protraxerit: habet eandem sententiam beato apostolo vno versiculo confirmate. Scimus autem quoniam diligentibus deum omnia cooperantur ad bonum. Dicens enim omnia cooperantur ad bonum: vniuersa non solum quae prospera: verum etiam quae putantur aduersa pariter comprehendit. Per quod et in alio loco idem apostolus se transisse describit: cum dicit. Per arma iusticie quae a dextris sunt: et a sinistris: id est per gloriam et ignobilitatem: per infamiam et bonam famam: ut seductores et veraces: ut tristes: semper autem gaudentes: ut egentes: multos autem locupletantes et cetera. Omnia ergo quae prospera reputantur: et dextere dicuntur partibus: quae sanctus apostolus glorie et bonae fame vocabulo designauit: illa etiam quae existimantur aduersa: quae per ignobilitatem et infamiam euidenter ex-

pressit: quae a sinistris esse describit: efficiuntur viro perfecto arma iusticie: si illa sibi magnanimiter sustinuerit: quod videlicet per haec dimicias: et in illis ipsis quibus impugnari putatur aduersis: tamquam armis utendo: eisque velut arcu et gladio: scutoque validissimo contra illos qui haec ingerunt committitur: profectum suae patientie ac virtutis acquirit: gloriosissimum constantie triumphum: ex ipsis quae letaliter inferuntur: capiens hostium telis: nec prosperis dumtaxat elatus: nec deiectus aduersis: sitinere plano ac via regia semper incedens: ab illo tranquillitatis statu: nequaquam leticia superueniente: quasi in dextram motus: nec ingruentibus aduersis tristitiaque comminate: velut ad leuam: rursus impulsus. Pax enim multa diligentibus nomen: tunc et non est illis scandalum. De illis vero qui per singulos incurrentes casus: pro eorum qualitate ac varietate mutantur: ita dicit. Stultus autem sicut luna mutatur. Et cum de perfectis ac sapientibus dicitur: diligentibus deum omnia cooperantur ad bonum: ita de infirmis pronunciat ac stultis. Omnia aduersa viro insipienti: nec enim prosperis rebus proficit: nec emendatur aduersis. Eiusdem namque virtutis est tristitia: fortiter tolerare: cuius etiam secundum moderari: et cum qui in vno eorum superatur: neutrum sufferre certissimum est. Facilius tamen quis elidit potest prosperis quam aduersis. Nec enim interdum etiam inuitos retinent: atque humiliant: et compunctione saluterrima vel minus peccare faciunt: vel emendant: illa vero mollibus mentem ac perniciosam extollentiam: blandimentis: securos felicitatis suae: patientia ruina maiore prosternunt.

De virtute viri perfecti qui ab i dextere figuraliter nuncupatur.

Cap. x.
Isti sunt ergo quae figuraliter in scripturis sanctis amfoterodexio: id est ab i dexteri nuncupantur: ut ille a oth in libro iudicum fuisse describitur: quod vtraque manu utebatur pro dextera. Quia virtute

De nece sanctorum

ita poterim⁹ nos quoq; intellectualie
possidere. si ea q; prospera sunt dexteraq;
censent. et ea que aduersa sunt ac sini-
stra dicitur. bono rectoq; vsu ad parte
fecerim⁹ dextera p̄tinere. vt q̄cūq; fue-
rint illata fiant nob̄ fm̄ aplm̄ arma in-
ficiē. **D**uab; nāq; partib; (z vt ita dix-
erim manib;) interiorē hōiem nostrū
subsistere quidemus: nec q̄sq; sanctorū
carere hac sinistra quā dicim⁹ p̄d̄t. s; in
hoc x̄tus p̄fecta discernit. si vtrāq; in-
dextrā bñ vtendo cōuertat. **E**t vt ma-
nifestius hoc quod dicimus possit itel-
ligi. habet vir sanct⁹ dextera successus
videlicet spiritales. in qua tunc cōsistit.
qñ seruens spū desiderijs et cupiscen-
tijs omib; dñatur. qñ ab omī diaboli-
ca impugnatōe securus absq; villo la-
lore ac difficultate vicia carnis vel re-
spuit vel abscidit. cū sublimat⁹ a terra
vniuersa p̄sentia atq; terrena: velut
inanem fumū vmbraq; vacuā p̄tēpla-
tur. et mox transitura contemnit cū fu-
tura p̄ excessum mentis. nō solū arden-
tissime concupiscit: verū etiā clar⁹ in-
tuetur. cū efficacius spiritalib; pascitur
et x̄tōijs. cum lucidius sibi referari con-
spicit cēlestia sacramenta: cū orationes
purius atq; alacrius emittit ad dñm.
cū ita spūs ardore succensus ad ea que
inuisibilia sunt et eterna tota animi ala-
critate transmigrat. vt nequaq; se iam
credat in carne cōsistere. **H**abet similiter
et sinistra cum temptatōnum turbini-
implicatur: cū ad desideria carnis incē-
tiorum glūib; inflammat. cū ad iracū-
dię feruorem p̄turbationū igne succen-
ditur. cū superbię seu cenodoxię elatōe
pullatur. cū tristitia mortē operāte de-
pmitur. cū machinis accidię et ipugna-
tione p̄cutit. cūq; oī spiritali feruore lib̄-
recto qdā tepore atq; irratiōnabili mero-
re torpescit: vt nō solū cogitatōib; recti
ac feruentib; desatur: sed etiā psalm⁹
oīo. lectio. remotio cellę siml̄tozeant. z
intolerabili quodā tetrorq; fallido vni-
uersa sordiant instrumēta virtutum. q̄

bus cū pullat monachus sinistris p̄ti-
bus se cognoscat vrgeri. **Q**uisq; sigit
in ill' que dextre parq; esse p̄dixim⁹ mīme
fuerit subintrāte gl̄ia vanitatis elatus
z in illis que sinistre p̄tis sunt viriliter
dimicās: nulla desperatōe p̄ciderit. ac
potius de cōtrarijs arma quedā patie
ad exercitiū x̄tutis assumpserit. vtraq;
manu vtetur p̄ dextera. z in vtroq; actu
trūphator effect⁹ tam de sinistro statu
q̄ de dextro palmā victorię consequet⁹
Qualē bt̄m iob legi⁹ meruisse. q̄ vtiq;
p̄ dextera coronabat qñ septē filioz p̄
opulentus ac diues incedens quotidiana
na p̄ eorū purificatōe sacrificia dño of-
ferebat. nō tā sibi eos q̄ deo susceptos
ac familiares cupiēs exhibere qñ ianna
eius oī aduenienti patebat. qñ erat pes
claudoz: et oculus cecoz. qñ de velleri-
bus ouū eius humeri calefiebāt infir-
mo: um. qñ erat orphanoz pater et vir
viduarū. qñ nec in corde quidē suo sup
inimici sui ruina gaudius est. **I**dēq; rur-
sus p̄ sinistra partem sublimiore x̄tute
de aduersitatib; triūphabat. cū septem
filijs vno orbatus momēto: non vt pa-
ter acerbo luctu cōficiēbat. sed vt verus
dei famulus sup creatoris sui volūtate
gaudebat. cū ex locuplete pauperrim⁹:
nudus ex diuite: ex valido tepidus: ex
indulto et gloriofo ignobilis atq; despe-
ctus. incorruptam animi fortitudinē re-
tentabat. **C**ū deniq; omī substantia atq;
opiū de iūctus sterquilinij erat factus
habitor. z velut qdāz corpori sui seue-
rissimus carnifex telia radebat sanie p̄-
fluentem. atq; ex omī parte mēbroz gle-
bas x̄mium mersis in p̄funda vniūz
digitis detrahebat. **I**n q̄bus cuncti in
nullā desperando plapsus est blasphemiam.
nec aduersus creatorē suū in ali-
quo murmurauit quinimo neq; q̄ tan-
ta temptationum mole atq; acerbitate
cōterritus. ipm̄ quoq; qd̄ ex oī p̄stina
facultate suo corpori sup̄fuerat indumē-
tum qd̄q; solū q: ipō veliebat. a diabo-
li potuerat vastatōe saluari. **r**escidens

Collatio VI abbatis Theodori

atq; abijciens adiecit sup illaz quā du-
rissimus p̄do intulerat ipontancā nu-
ditatem. **C**omā quoq; capitis: que so-
la de prior glorię reliquijs intacta remā-
serat: vxatori suo. piccit abscisam. et am-
putans etiā id qđ seniēs reliquerat ini-
micus illa cęlesti aduersus eum voce tri-
pudiat et insultat. **S**i bona suscepim⁹
de manu domini: mala nō sustinebimus:
Nudus egressus sum de utero matris
meę: nudus reuertar illuc. **D**omin⁹ de-
dit dñs abstulit: quō dño placuit sic fa-
cium est: sit nomen domini benedictum.
Ambidextrū merito dixerim et ioseph.
qđ in p̄speris gratior patri: religiosior fra-
tribus: acceptor deo: in aduersis causis
domino fidelis: carceris inuissimus: vincit⁹
iniuriarū immemor: beneficus inimicis
inuidis: et qđtum in ipis fuit interfectori-
bus fratribus nō solū pius: s; etiā muni-
ficus inuenit. **S**i ergo corūq; consimi-
les recte .i. ambidex-
tri nuncupāt. vtraq; em manu vtiūtur
p̄ dextra. et inter hec que a plus dinume-
rat transeuntes parit dicūt. **P**er arma
iusticie que a dextris sunt et a sinistris. p̄
gloriam et ignobilitatem. p̄ infamiam et
bonam famam zc. **D**e qua dextra vel si-
nistra ita salomon ex p̄sona sponsę loq̄-
tur in cantico canticoz. **L**eua eius s; ca-
pite meo. et dextera eius amplexabit me
Quas licet vtrasq; vtilis esse significet
tū illam sub capite suo ponit: qđ subiace-
re debent aduersę ptes p̄ncipalitati cor-
dis. **A**d hoc siquidem tū vtilis sunt: vt
p̄ tempore nos exerceant et erudiāt ad sa-
lutem. ac p̄fectos ad patientiaz reddant
dexterā vero ad confouendam se ac p̄pe-
tuo conseruandā salutarī amplecti sp̄s.
si sibi met coere: atq; insolubiliter ei
optat innecti. **E**rimus igitur ambidex-
tri. qñ nos quoq; rerū presentiaz copia
vl̄ inopia non mutarit. et nec illa nos ad
voluptates noxię remissionis impulerit
nec ista ad desperatōem attraxerit et que
relaz. sed similiter deo grates in vtroq; re-
ferentes partem fructum de sedis aduer-

sisq; capiamus. qualem se ille ver⁹ am-
bidexter doctor gentiū fuisse cōsecutum
testatur dicens. **E**go em didici in quibz
sum sufficiens esse. scio et humiliari. scio
et abū dare. vbiq; et in omnibus institū-
tus sum. et saturari et esurire: et abū dare
et penuriam pati. omnia possum in eo qđ
me confortat.

De duplici genere tēptationis triplici mo inferuntur. Ca. xi.

Rgo licet dixerim⁹ bipartitam
esse temptatōnem. id est in rebz
vel p̄speris vel aduersis. sciendū
est tū omēs hoies triplici rōne temptari
Plerūq; ob p̄batōnem: nonnunq; ob
emendatōem. interdū ob merita delicto-
rum. **E**t ob p̄batōz qđ. vt bñm ab aīā
vt iob multosq; sanctorū: tribulatōnes
innumeras legim⁹ ptulisse. vel illud qđ
in deuteronomio dicit ad populum per
moisen. **E**t recordaber⁹ cūcti itineri illi⁹
p̄ quod adduxit te dñs deus tuus qđ dra-
ginta annis p̄ desertum: vt affligeret te
atq; temptaret. et nota fierent que i tuo
animo stabantur. vtrū custodires mā-
data illius an nō. et illud quod in p̄s. dē
p̄bani te apud aquam contradictōnis.
Ad iob qđ. **A**n putas me tibi aliter locu-
tum: qđ vt appares iustus: **O**b emēda-
tōem vero cū iustos suos p̄ paruis qui-
bus daz leuibusq; peccat. seu pro elatōe
sue puritatis humilians diuersis tem-
ptatōnibus tradit: vt omnem sordē co-
gitatōnum. et vt vobis p̄p̄te dica; sco-
riam quā in occultis eorū puidet esse cō-
cretā excoquēs in p̄senti: velut aurū pu-
rum futuro trāsmittat examini. nihil in
eis residere p̄mittēs qđ scrutās. post hec
iudicij ignis penali cruciatu expurgatu-
rus inueniat. s; illud. multe tribulatō-
nes iustoz. et fili. noli negligere discipli-
nam dñi: neq; fatiger⁹ dñ ab eo in crepa-
ris. que em diligit dñs corripit. flagel-
lat aut omnē filiū quē recipit. qđ em est
fili⁹ que nō corripit p̄r: **Q**si ex discipli-
nam estis cui⁹ participes facti sunt oēs.
ergo adulterini et nō filij estis. et in apoc̄

De nece sanctorum

ego q̄s amo arguo ⁊ castigo. Ad q̄s etiā
sb̄ figura hierlm̄ et p̄sōa dei p̄ hieremiā
fmo dirigit. **Faciā** enī p̄sumationē in
oib̄ gentib̄ in quib̄ disp̄si te te aut̄ nō
faciā in p̄sumationē: sed castigato te in
iudicō: vt nō tibi videar̄ innox̄. **Pro**
qua salutarī emendatōe orat̄ dauid di-
cens. **Proba** me dñe ⁊ tēpta me: vt re-
nes meos ⁊ cor meū. **Ysaías** q̄z vtilitatē
hui⁹ temptatōnis intelligēs, corripe in-
quit nos dñe. vt r̄tū in iudicio ⁊ nō in
furore tuo. **Et itez.** **Cōfitebor** tibi domi-
ne qm̄ irat⁹ es mibi: conuersus est furor
tu⁹ ⁊ cōsolatus es me. **Pro** merito autē
peccatorū plaga temptationis infer̄: vt
ibi plagas p̄plo israeli immisurū se do-
min⁹ cōminat dicens. dentes bestiarū
immittā in eos cu⁹ furore trahentiū sup̄
terrā ⁊ frustra p̄culli filios vestros disci-
plinā nō recepistis. **In psalmis** quoq̄z
Multa flagella peccatorū. **Et in euang.**
Ecce sanus factus es. iam noli peccare
ne deteri⁹ tibi aliqd̄ contingat. **Inueni-**
mus sane et q̄rtam ratōz: qua ob mani-
festandā solūmō glām ⁊ opa dei inferri
quibusdā aliquas passiones scriptura-
rum auctoritate cognoscim⁹. fm̄ illud
euang. **Neq̄** hic peccauit neq̄ parētes
eius: sed vt manifestent̄ opa dei in ipso.
Et itez. **Infirmas** hec nō est ad mortē
sed p̄ glā dei: vt glorificet̄ filius dei per
ip̄am. **Sunt** autē ⁊ alia vltionū genera:
quib̄ nōnulli q̄ maliciē sup̄gressi sūt cu-
mulū p̄cunt̄ ad p̄ns. vt dathā ⁊ abir-
ron siue chore legim⁹ fuisse damnatos.
⁊ vlt̄ maxime illos de quib̄ ap̄tus dicit.
Propter qd̄ tradidit illos de⁹ i passio-
nes ignominie: ⁊ in rep̄bum sensum. qd̄
etiā ceteris penis grauius iudicādū est.
De ip̄is nāq̄z psalmista. **In** laborib̄ in-
quit dōim non sunt ⁊ cū hoib̄ non fla-
gellabunt. **Non** enī merent̄ salutarī vi-
sitatōe dñi: nec temporalib̄ plaḡ conse-
qui medicinā: q̄ desperātes semetip̄os
tradiderūt impudiciē: in opatōez oīs
erroris in immundiciāz. quiq̄z obdura-
tione cordis ⁊ vsu ac frequentia deliquē

di purgationē breuissimi hui⁹ enī ⁊ vlti-
tionē vite presentē excedūt. **Quib̄** p̄ pro-
pterea sermo diuinus exp̄brat. **Subuertit**
vos sicut subuertit deus sodomā ⁊ go-
morā: ⁊ facti estis sicut tori rap̄ de incē-
dio: ⁊ nec sic redistis ad me: dicit domi⁹.
Et hieremi. **In** feci ⁊ pdidi p̄plm̄ meū
⁊ tñ a v̄is suis nō sunt reūsi. **Et iterum**
Percussisti eos ⁊ nō doluerūt. attriuisi
eos ⁊ renuerunt accipere disciplinā. indu-
rauerūt facies suas sup̄ petrā: noluerūt
reūti. **Erga** quoz curatōz oēs t̄pis istū
medicinā vidēs. p̄beta incassum fuisse
p̄sumptā: desperās qd̄dam mō iā de eorū
salute p̄clamat. **Defecit** sufflatorūz in-
igne: frustra p̄flauit p̄flator. maliciē enī
v̄rē nō sunt p̄sup̄te argentū rep̄buz vo-
cate eos. qz dñs piccit illos. **Hāc** salu-
tarē ignis purgatōz circa eos q̄ p̄dura-
ti sunt scelerib̄ suis inaniē se dñs adhi-
buisse sub p̄sōa hierlm̄ p̄crete. p̄fuda ru-
bigine pctōz ita conq̄rit. **Done** in q̄s
ollā enē sup̄ prunas vacuam vt icale-
scat. ⁊ liquefiat es ei⁹. ⁊ cōflet̄ in medio
ei⁹ inquinamentū ei⁹. mltō labore suda-
tum est. ⁊ non exiuit de ea nimia rubi-
go ei⁹. neq̄ per ignē immūdicia tua ex-
crabil⁹: qz mūdare te volui: ⁊ nō es mū-
data a sordib̄ tuis. **Quobrem** vt pitissi-
mus medic⁹ exp̄nsis oib̄ salutarib̄ cu-
ris: nec vlluz iam remedij gen⁹ qd̄ infir-
mitati eoz possit aptari dñs sup̄esse cō-
spiciēs: quodammō iniquitatū magni-
tudie superat. ac discedere ab illa clemē-
ti sua castigatione p̄pellit. itaq̄z ei denū-
ciat dicens. **Iam** nō irascat̄ tibi. ⁊ celus
me⁹ recessit a te. **De** alijs hō quoz nō
predurauit cor frequentia pctōz. nec illa
seuerissima (⁊ vt ita dixerim) caustica ig-
nis idigēt medicina. sed ieruditō saluta-
ris vbi sufficit ad salutē dicit. **Emēda-**
bo eos in auditu tribulatiōis sue. **Non**
ignoramus alias q̄z animaduersiones
siue vltionū causas quē inferunt̄ his q̄
guissime deliquerūt. nō ad expianda eo-
rum crimia: nec ad atolenda merita pec-
cato ⁊ s̄ ad emendatōz metūq̄z viuētū

Collatio VI abbatis Theodori

quod evidenter in hieroboam filium nabath ba-
ala quod filium achia et achab atque iesabel.
illata cognoscimus. ita pronuntiate divina
celsura. **E**cce ego inducam super te malum et de-
metam posteriora tua. et interficiam te achab
mingentem ad pietatem et clausum et nouissimum
in israel. et dabo domum tuam sicut domum hiero-
boam filij nabath. et sic domum baasa fi-
lij achia. quia egisti ut me ad iracundiam
puocares. et peccare fecisti israel. canes etiam
comedent iesabel in agro ierachel. si mor-
tuus fuerit achab in ciuitate. comedent
eum canes. si autem mortuus fuerit in agro. co-
medent eum volucres celi. Et illud quod pro-
pheta cominatione denunciat. **N**on inferre-
tur cadaver tuum in sepulchrum patrum tuo-
rum. non quo vel illius tam profana cometa
qui vitulos aureos ad perpetuam puarica-
tionem plebis impiamque a domino separationem
primus instituit. vel illorum tam innumera-
tamque nequam sacrilegiorum crimina hinc
excoquere breuis ac momentanea pena suf-
ficeret. sed ut ceteris quibus quod futura vel negli-
gentes vel penitentibus non credentes. pro-
uidatione tantummodo presentium frangebant. terro-
rum istarum quibus metuebant. velitionem incutere
exemplo. nec apud illam summi nominis maie-
statem esse humanarum rerum. et quotidiane
dispensationis incuriam. **T**ocumeto huius se-
ueritatis agnosceret. ac retributorum deum
cunctorum actuum. per hoc quod grauissime for-
midabant manifestius peruideret. **I**nue-
nimus sane etiam pro leuioribus culpis non
nullos eandem mortis ad presentem excepisse
sententias quod sunt et illi puniri quibus diximus
extitisse sacrilege puaricationis auctores
ut factum est in illo qui sabbato ligna col-
legerat. vel in anania et saphira qui pa-
rum quidem de substantia sua infideli-
tatis errore seruauerant. non quod equalia
fuerint potestera peccatorum. sed quia reperi-
tione transgressionis presumptores debue-
runt pretere ceteris quemadmodum pecca-
ti. ita etiam pene ac terrore exemplum. ut
quod si quis eadem deinceps affectare tempta-
set. nosset sibi hinc eandem formam qua il-
li damnati sunt. etiam si in presenti suppli-

cium differat in futuri iudicij examina-
tione reddendum. **E**t quod videmus excessum
quendam dum genera temptationum vel
tionum percurrere volumus a proposita nar-
ratione fecisse. quod dicebam. virum perfectum
in utraque temptatone manere semper im-
mobilem. ad eandem nunc iterum reuertamur.

Quomodo vir iustus non cere sed
adamantino signatorio debeat
esse consumilis. **C**ap. xij.

Itaque mens viri iusti non debet
esse similis cere vel alteri cuiusquam
materie molliori. quam spiritus caracte-
ri signatum cedens. pro eius forma atque ima-
gie figurat. quamquam in se tam diu retinet
donec alio rursus superimpresso signacu-
lo reformet. atque ita fiet ut nunquam in sua
qualitate persistens ad formam eorum que im-
primuntur spiritus conuertat ac transeat. quoniam potest
debet velut quoddam esse adamantinum si-
gnatorium ut inuolabile mens nostra figu-
ram sui spiritus custodiens caracterem vnuer-
sa quam incurrent sibi ad qualitatem sui statim
signet atque transformet. ipsa vero insigni-
ri nullis incurribus possit. **I**nterro-
gatio si possit mens in vna atque
eade qualitate iugiter durare.

Cap. xij.
Germanus. Potest ne mens
nostra vnum statum iugiter retine-
re. et in eadem spiritus qualitate persiste-
re. **R**esponsio ad interrogan-
tis propositionem. **C**ap. xij.

Theodorus. Necesse est ut
hinc animam aut renouat. quod spiritus
mentis sue per singulos dies profici-
at ad ea se quam in ante sunt spiritus extendens
aut si neglexerit consequens est ut retro
redeat atque in detenti relabatur. **E**t idcirco
nullo modo mens poterit in vna atque ea-
dem qualitate durare. velut si quis in aquas
flumis violenti nauem subigere remorum
impulsione conetur. necesse est eum aut
ante brachiorum torrentis alui impetum deseca-
te ad superiora condescendere. aut remissis
manibus ad preceps prono amne renouari.
Quia propter istud erit evidens non iudicium

De nece sanctorum

Detrimētū si intellexerim? nos nihil amplius acquisisse nec dubitem? retrosum nos omnimodis reuocatos q̄ die nō serferim? ad supiora progressos q̄ vt dixi nec in eodē statu mens hōis pōt iugiter permanere nec in hac carne cōsistēs ita virtutū apicē possidebit q̄sq; ille sāctorū vt immobilē p̄seueret. Neesse est enī aut aliqd̄ adijci illis sp̄ aut minui nulla q̄ oī creatura tal poterit esse p̄fectio q̄ mutabilitatē nō subiaceat passioni. fm̄ illd̄ qd̄ in libro beati iob legit. Quid est hō vt immaculat? sit et iust? appareat nat? de muliere: Ecce inter sanctos ei? nemo immutabil? et celi nō sunt mūdī in p̄spectu ei?. Solū nāq; deū immutabilē confitemi quē tm̄mō sancti illius p̄p̄te ita p̄pellat oīo Tu aut idē ip̄es. Et ip̄e d̄ se Ego sū in q̄t de? et nō mutor: q̄ se ip̄se sit solus naturalit̄ sp̄ bon? sp̄ plen? sp̄q; p̄fect? cui nihil nec adijci possit aliq̄n nec minui. Ideoq; detem? ad virtutū studia irremissa cura ac sollicitudinē nosmetip̄s solus sp̄ extendere, ip̄isq; nos iugit̄ exercitijs occupare ne cessante p̄fectu p̄festim diminutō subsequat. At enī diximus: in vno mēs eodemq; statu manere nō p̄ualet, i. vt nec augmenta virtutū capiat nec detrimēta sustineat. Nō acq̄sisset enī eius minuisse est: q̄ desinēs p̄ficiēdi appetit? nō abent a piculo recedendū

De detrimentū sit discendentis ecclia. Cap. xv.

Ideoq; iugis celle cōmoratio retentanda est. Totiēs ei etiā reūsus q̄s velut nouus in ea et incipiens habitator titubabit atq; turbabit: quotiēs ab eadem fuerit euagat? Illā nanq; quā in cella residens acquisierat animi intētōz si fuerit relaxata: recuperare rursus non sine labore poterit ac dolore: et p̄ductus retro non de amisso cogitabit. p̄fectu quē sup̄adijere potuit: si e cella non fuisset excursus: sed gaudebit potius si illū statū de quo recidit semetip̄m senserit recepisse. Nam sic amissum ac p̄teritū tps̄ vltē? reuoca-

ri non pōt: ita ne illa q̄dem q̄ pierūt pōt sunt emolumēta restitui. Quā tūlibz enī post hec animi intentio fuerit opata in stantē dici p̄fectus et p̄sentē tps̄ questus est: non lucri semel perditū reparatio.

De mutabilitate etiam supnarū celestiumq; virtutū. Cap. xvi.

Mutabilitati aut etiā su p̄nas potestates vt dixim? subiaceat declarāt illi qui de eoz nūmero corrupte voluntatis vicio corruerūt. An neq; illi immutabil? nature esse putandi sunt q̄ in illa qua creati sunt beatitudine p̄senerāt: eo q̄ incontrariā p̄tem nō fuerit similis depuati. Aliud nāq; ē immutabil? nature esse aliud virtutū industria tōiq; custodia p̄ immutabilis dei grām nō mutari. Quicqd̄ enī per diligentia vel acq̄rit vel tenet: pōt etiā per negligentia depire. Ideoq; dicit: ne beatifices hoīem an exitū suoz: q̄ videlicet adhuc in colluctatōne q̄s (et vt ita dixerim) scemate cōstituit. Quis vincere soleat: ac frequētes palmas victoriē cōsequat: nō pōt tñ a metu ac suspitōne incerti puentus esse secur? Et idcirco de solus immutabil? vel bonus dī: qui bonitatem nō industrie studio s; naturalit̄ possidēs nō pōt aliud qd̄ esse q̄ bonus. Nulla igit̄ virtus pōt immobilit̄ ab homine possideri sed vt parta iugit̄ teneatur: necesse est eā sp̄ illa qua acquisita est sedulitate atq; industria custodiri.

Nemo ruina subitanea colabatur. Cap. xvij.

Nihil opus hoī quisp̄iā neq; subitanea ruina corruisse credēd? est: s; aut p̄ue institutōnis ceptus exordio aut per longā menē incuriam paulatī virtute animi decedēte: et p̄ sensim vicijis increcētibz casu misera bili p̄cidisse. An p̄tritionē enī p̄cedit iniuria et an ruina mala cogitatio: quē ad modū dom? nūq; subitaneo ad ruinam p̄cūbit impulsu: nisi aut antiq; vicō fundamētū aut tōga inhabitantiū desidia stillicidijs p̄mum paruisignis penetran-

Capitula

tibz corrupta sensim fuerit in unimenta
tectoꝝ. q̄b p̄ vetustā negligentia i ma-
iorem modū patefacti atq; collapsis ri-
uatim post h̄ in fluet pluuiaz imbrūq;
tempestas. In pigricijs enī hūiliabit cō-
tignatio. 7 in segnicie manuum stillabit
domus. Qd̄ aīe spiritalit̄ euenire idē sa-
lomon alijs x̄bis ita designat. Stillici-
dia inq̄ens eijciūt hoīem in die hyemali
de domo sua. Elegante ḡ mentē in curiaz
domati p̄pauit tectoꝝ neglecto. p̄ quaz
p̄mo q̄dem velut minutissima quēdam
penetrāt ad aīaz stillicidia passionum.
q̄ si velut parua ac lenia negligent̄ cor-
rumpunt tigna x̄tutū. 7 post h̄ influūt im-
bre largissimo vicioꝝ p̄ quē in die hye-
mali. i. in tpe tēptatiōis ingruēte impu-
gnatione diabolī expellet̄ mens de habi-
tatione x̄tutū in q̄ se3 aliq̄n̄ circūspectā
diligentiā retinens velut in domo. p̄prie
possessionis requeerat. His itaq; cōp̄h̄
isinitā spirital̄ cibi p̄cepim⁹ voluptatē.
ita vt ex hac collatōe maiore animi gau-
dio replerem̄ q̄ ante tristitia super nece-
sanctoꝝ fueram⁹ affecti. Nō solū enim
de q̄bus hesitabam⁹ edocti sum⁹: verū
etiā illa q̄ p̄ tenuitate sensus nostri mi-
nus in q̄rere noueram⁹: sub illius que-
stionis interrogatione cognouimus

**Explicit collatio abbatis theo-
dori. Incipiūt capitula collatō-
nis p̄ime abbatis Sereni.**

Capitulum primum.

Castitate abbatis Sereni.

**i Interrogatio predicti se-
nis sup̄ statu cogitatōnū n̄raz**

ii Rēpōsiō n̄ra sup̄ aīemobilitate.

**iii Disputatio senis de statu aīe
ac virtute eius.**

**iv De perfectione aīe ad similitudi-
nem euangelici centurionis assume.**

**v De plenitudine erga cogitatio-
num custodiam.**

**vi Interrogatio de mobilitate ani-
me 7 impugnatione nequitiaz celestiu.**

**vii Rēpōsiō super adiutorio dei 7
liberi arbitrij potestate**

**ix Interrogatio super anime ac de-
monum coniunctione.**

**x Rēpōsiō in quez modum spūs
immūdi humanis mentibz copulantur**

**xi Obiectio vtrū possint spūs imū-
di eoꝝ q̄s sup̄pleuerit aīabīlen l̄ vni**

**xii Rēpōsiō quemadmodum ener-
gumini immūdi spiritus dominant.**

**xiii De spiritus spiritui penetrabilis
esse non possit sed incorporeo soli deo.**

**xiiii Obiectio qua demones credi de-
beant cogitationes hominum peruidere**

**xv Rēpōsiō quid possint demones
in cogitationibz hoīm qd̄ venō possint.**

**xvi Similitudo qua spūs immūdi
cogitationes hoīm doceant agnoscere.**

**xvii De eo q̄ nō singuli quicq; demo-
nes vniuersas hominibz ingerāt passiōes**

**xviii Interrogatio an inter demones
impugnationis ordo ac vicissitudis di-
sciplina seruetur.**

**xix Rēpōsiō in que modū p̄cio de-
monū sup̄ vicissitudis impuḡtōe s̄sistat**

**xx De eo q̄ non sint vni⁹ fortitudi-
nis contrarie potestates nec temptandi
facultas in eorum sit arbitrio collocata**

**xxi De eo q̄ demones cum homini-
bus non sine suo labore confligant**

**xxii De eo q̄ non sit potestas nocēdi
in arbitrio demonum collocata.**

xxiii De imminuta demonū potestate

**xxiiii Qua rōne demones sibi in eoꝝ
corpora q̄s arrepturi sunt aditū parent**

**xxv De eo q̄ miserabiliores sint hi q̄
vicijs q̄ qui ipis demonibus possidēt.**

**xxvi De nece p̄p̄te seducti 7 infirmi-
tate abbatis pauli quā p̄ sua emūdatōe
promeruit.**

xxvii De temptatione abbatis moysi

**xxviii De eo q̄ sp̄m̄ non debeant hi q̄
spiritibus traduntur immūdis**

**xxix Obiectio cur hi qui spiritibz vex-
antur imūdis a cōmuniōe d̄nica sep̄at.**

xxx Rēpōsiō sup̄ p̄posita questioe

**xxxi De eo q̄ miserī sint hi qui subdi-
temporalibz istis temptatōibz nō merēt**

xxxii De diuersitate studiorū ac volū